

نقش آفرینی فعال اتاق‌های تعاون در بخش تعاونی

ندا خسروشاهی

تعاونی‌ها، افزایش بهره‌وری و کارایی آنها و بهبود عملکرد اتحادیه‌ها و تشکل‌های غیردولتی نقش بسزا و موثری خواهند داشت.

اتاق‌های تعاون باید مقتدرتر از گذشته در اقتصاد کشور نقش آفرینی کنند

دبیرکل اتاق تعاون ایران با تأکید بر ضرورت استفاده کامل از پتانسیل‌های موجود در اتاق‌های تعاون می‌گوید: در حال حاضر اتاق‌های تعاون نزدیک به ۳۰۰۰ شرکت و اتحادیه تعاونی را در استان‌ها تحت پوشش دارند و از این رو باید ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با شبکه‌های اصلی خود برقرار کنند. طبعاً ایجاد مراکز مشاوره و فعال کردن آنها در راستای کمک به تعاونی‌ها موثر است؛ لذا اتاق‌های تعاون باید با برنامه‌ریزی منسجم و حضور فعال خود، مقتدرتر از گذشته نقش آفرینی کنند.

محمد رضا مضافی تمرکز سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مجموعه تعاونی‌های کشور در وزارت تعاون، تأمین منابع مالی مورد نیاز تعاونی‌ها از محل تسهیلات تکلیفی و وجوه اداره شده صندوق تعاون و تقویت اتاق‌های تعاون به عنوان عالی‌ترین نهاد مردمی را از مهمترین راهکارهای تحقق اهداف سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی دانسته و می‌افزاید: «با تقویت و توسعه فعالیت اتحادیه‌های منطقه‌ای و سراسری، تشکیل تعاونی‌های بزرگ و فراگیر ملی و ساماندهی واحدهای کوچک و متوسط اقتصادی، چشم‌انداز روشنی را در بخش تعاون متصور خواهیم شد.»

به اعتقاد وی عضویت اتاق‌های تعاون در مجامع و شوراهای نقش

تا پیش از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که در خرداد ماه سال گذشته از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و مقام معظم رهبری آن را تنفیذ کردند، بخش تعاونی جایگاه مشخص و سهم قابل قبولی در اقتصاد ملی نداشت و همین موضوع سبب شده بود که انتظارات و خواسته‌ها از این بخش مردمی کم‌اهمیت جلوه کند و اهداف پیش‌بینی شده برای توسعه و رشد این بخش نادیده گرفته شود.

این در حالی بود که تجربه کشورهای توسعه‌یافته نشان داده که تنها بخش اقتصادی کشور که به تحقق عدالت به معنای واقعی، گسترش مالکیت عموم مردم، رفع نابرابری‌ها و شکاف‌های طبقاتی، گردش مناسب نقدینگی در جامعه، جلوگیری از فقر و تمرکز ثروت در دست‌ان عده‌ای خاص کمک می‌کند، بخش تعاون است. بخش تعاون با تکیه بر روحیه مشارکت و همگرایی موجبات رونق و پویایی اقتصادی را فراهم کرده و در اشتغال مولد، توسعه پایدار، افزایش GNP و تولید ناخالص ملی اثر گذار بوده است.

به نظر می‌رسد که با ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و بندهای الف-ب-ج، شاهد تحول عظیمی در بخش تعاون باشیم و این اتفاق تعاونگران پر تلاش عرصه مشارکت را به سر منزل مقصود برساند.

بی‌تردید در این میان حضور اتاق‌های تعاون از این منظر در فرآیند تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی کشور موثر بوده و صرف نظر از آن که متولیان غیردولتی بخش تعاون و راس هرم تشکیلاتی تعاونی‌ها به شمار می‌روند در ارتقای جایگاه واقعی

حتم تعامل بیشتر با نمایندگان مجلس از طریق ارتباط نهادینه با فراکسیون تعاون و کمیسیون‌های اجتماعی، اقتصادی و برنامه و بودجه می‌تواند اثرات مثبت و سازنده‌ای برای تعاونی‌ها به دنبال داشته باشد.»

وی از نمایندگان مجلس می‌خواهد تا با بررسی این طرح و بهره‌مندی از نظرات کارشناسان بخش تعاون به‌ویژه تعاونگران، هر چه سریع‌تر طرح را مورد تصویب نهایی قرار بدهند.

توسعه کمی و کیفی اتاق‌ها را مد نظر داریم

معاون دبیر کل و قائم مقام اتاق تعاون مرکزی نیز در زمینه با تقویت و شناسایی پتانسیل‌های اتاق‌های تعاون اظهار می‌کند: بحث توسعه کمی و کیفی اتاق‌های تعاون استان‌ها را از سال قبل به طور جدی در برنامه خود قرار دادیم و خوشبختانه با تخصیص و اعتباری که در اختیار ما قرار داده شد نسبت به تامین تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری لازم برای اتاق‌های تعاون اقدام و برای همه اتاق‌های تعاون استان‌ها ساختمان خریداری کردیم به نحوی که هم اکنون اتاق‌های همه استان‌ها صاحب ساختمان مستقل شده‌اند در حالی که قبلا در ساختمان ادارات کل تعاون مستقر بودند!

تهرانی می‌افزاید: یکسری کلاس‌های مدیریت استراتژیک را نیز برای اتاق‌ها پیش‌بینی کرده و آموزش‌های لازم را برای مدیران و دبیران اتاق‌ها در نظر گرفته‌ایم. قطعاً اتاق‌های تعاون استان‌ها و شهرستان‌ها با توجه به مزیت‌هایی که در امر تولید و صادرات دارند سهم بسزایی در به دست گرفتن بازارهای جهانی و بین‌المللی خواهند داشت.

در همین راستا دبیر اتاق تعاون ساوه با اشاره به ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی می‌گوید: ابلاغیه مقام معظم رهبری به ارتقای بخش تعاون و تعیین جایگاه واقعی تعاونی‌ها خصوصاً اتاق‌های تعاون کمک می‌کند، اما برای رسیدن به جهشی که مدنظر است و اهداف پیش‌بینی شده در چشم‌انداز بیست ساله، نیازمند ایجاد یکسری زیرساخت‌ها هستیم.

مسعود داوری معتقد است: در بخش تعاون باید روی آموزش و ترویج بسیار کار شود در غیر این صورت تحقق اهداف بلندمدت و توسعه تعاونی‌ها غیرممکن خواهد بود و به دلیل نبود ساماندهی و نبود تخصص‌های لازم، بسیاری از برنامه‌ها به شکست منجر خواهد شد.

وی ادامه می‌دهد: متأسفانه در دهه‌های گذشته بخش تعاون به گونه‌ای نشان داده شد که وجهه عمومی خود را از دست داد حتی تعدادی از تعاونی‌ها به خاطر نداشتن آگاهی و برخی از هیات مدیره‌ها به دلیل مسائل شخصی خود موجب شدند تا وجهه مناسبی از تعاونی در اذهان نشان داده نشود؛ لذا برای

اثرگذاری در پویایی و توسعه عملکرد اتاقها خواهد داشت و اتاق‌های تعاون می‌توانند با عضویت رسمی در مجامع و شوراهای نظیر شورای شهر، شورای پول و اعتبار، شورای عالی توسعه صادرات، شورای عالی بورس، شورای برنامه‌ریزی اقتصادی، شورای سیاستگذاری، سازمان توسعه تجارت ایران، شورایی عالی آفریقا و ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بستر مناسبی را برای تقویت جایگاه قانونی این بخش در تعاملات اقتصادی کشور فراهم کنند.

دبیر کل اتاق تعاون مرکزی با بیان اینکه اعضا و نمایندگان اتاق تعاون باید از آخرین اطلاعات علمی و کارشناسی شده برخوردار باشند اضافه می‌کند: اتاق تعاون مصمم است با ایجاد مراکز پژوهشی و آموزشی و بهره‌مندی از اساتید دانشگاهی، خبرگان بخش تعاونی و کارشناسان ذی‌ربط، ضمن پشتیبانی علمی و فکری از نمایندگان اتاق‌های تعاون در شوراهای مجامع عالی، نسبت به ارائه برنامه‌های آموزشی، تحقیقاتی و کاربردی اقدام کنند.

تشکیل کمیته‌های بحران در استان‌ها، موجب پیگیری مطالبات اتاق‌های تعاون می‌شود

دبیر کل اتاق تعاون تشکیل کمیته‌های بحران در استان‌ها را موجب پیگیری مطالبات اتاق‌های تعاون دانسته و می‌افزاید: بسیاری از شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی در استان‌ها، با مشکلات متعدد و عدیده‌ای روبه‌رو هستند که طبعاً با تشکیل کمیته‌های بحران می‌توانیم ضمن پیگیری مطالبات و خواسته‌های آنها، نسبت به ساماندهی، رفع مشکلات مدیریتی و تامین منابع مورد نیاز آنها اقدام کنیم. خوشبختانه وزارت تعاون نیز در این باره مساعدت لازم را داشته و چنان چه کمیته‌های بحران نیازمند منابع مالی باشند می‌توانند تا سقف ۱۰۰ میلیون تومان وام و تسهیلات دریافت کنند و در صورتی که بیش از رقم مذکور نیز متقاضی باشند درخواست آن را به اتاق مرکزی بدهند تا ما آن را پیگیری کنیم.

وی با اشاره به ماده ۱۰۲ قانون برنامه چهارم توسعه، شناسایی و رفع موانع توسعه تعاونی‌ها را مستلزم برخورداری از ساختارهای منسجم و قوی حاکمیتی - نظارتی تعاونی‌ها دانسته و می‌گوید: دولت

در این ماده مکلف شده توسعه بخش تعاون را با رویکرد استفاده موثر از قابلیت‌های این بخش در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها فراهم کند. لذا بخش تعاون خواستار ایجاد سرفصل بودجه‌ای مستقل با هدف توسعه این بخش مردمی است.

نمایندگان مجلس طرح تقویت اتاق‌های تعاون را در دستور کار خود قرار دهند دبیر کل اتاق تعاون ایران با اشاره به طرح تقویت اتاق‌های تعاون در مجلس متذکر می‌شود: «به طور

اتاق‌های تعاون استان‌ها و شهرستان‌ها با توجه به مزیت‌هایی که در امر تولید و صادرات دارند سهم بسزایی در به دست گرفتن بازارهای جهانی و بین‌المللی خواهند داشت.

آنکه ذهنیت‌ها و باورهای غلط و منفی از بین برود باید عواملی را که بخش تعاون را تهدید می‌کند با یک مکانیزم مناسب تبدیل به فرصت کنیم.

دبیر اتاق تعاون ساوه اضافه می‌کند: این کار احتیاج به زیرساخت‌هایی دارد که یکی از آن‌ها طبق تاکیدات وزیر تعاون اصل همبستگی و صداقت در تعاونی‌هاست ضمن آنکه برای تحقق اهداف تبیین شده در این بخش تهیه یک برنامه آموزشی - ترویجی ضروری است.

دبیر اتاق تعاون همدان نیز در این باره به ابراز عقیده پرداخته و می‌گوید: ایجاد و تشکیل اتاق‌های تعاون در شهرستان‌ها و استان‌ها ابتکار ارزشمندی در قانون بخش تعاون است و با این کار بخش تعاون جایگاه ویژه‌ای در کشور پیدا کرد.

محمدباقر رشیدی با اشاره به وظایف اتاق‌های تعاون ادامه می‌دهد: اتاق‌های تعاون که متشکل از اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها هستند توانسته‌اند در سطح وسیعتری نیازها و خواسته‌های مشترک تعاونی‌ها و اعضای خود را برآورده کنند و وظایف مشابه اتاق‌های بازرگانی دارند.

دبیر اتاق تعاون همدان، اتاق‌های تعاون را کانون فعالیت تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها دانسته و می‌افزاید: اتاق‌های تعاون علاوه بر وظایف مشخص، مشابه اتاق‌های بازرگانی انجام وظیفه می‌کنند و یکسری برنامه‌ها و وظایف نظیر صدور کارت بازرگانی، داوری، رفع اختلاف میان اعضا و تعاونی‌ها، ارائه خدمات مشاوره‌ای و حقوقی، حسابرسی و دفاع از حقوق تعاونی را بر عهده دارند.

دبیر اتاق تعاون سمنان در ادامه با اشاره به لزوم برقراری ارتباط همه جانبه میان اتاق‌ها و تعاونی‌ها می‌افزاید: به دلیل وجود پاره‌ای مشکلات مالی چندین نامه به تعاونی‌های فعال استان نوشتیم و مسئولیت‌ها و وظایف اتاق را برای آن‌ها معرفی و تشریح کردیم ولی از مجموع نامه‌های نوشته شده باز خورد بسیار کمی حاصل شد و این مساله بی تاثیر از عملکرد مدیران سابق ادارات کل و مسوولان و کارشناسان بخش تعاون و نبود ارتباط تنگاتنگ و نزدیک آنها با مدیران تعاونی‌ها نبود.

عباسی اضافه می‌کند: به همین خاطر در صدد جلب اعتماد تعاونی‌ها برآمدیم و برای اعتمادسازی در جلسات کار گروه‌هایی که در استانداری‌ها تشکیل می‌شد به صورت فعال تر و مستمر حضور یافتیم. حتی برگزاری کلاس‌های آموزشی با همکاری اداره کل و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان را در برنامه‌ریزی‌های خود لحاظ کردیم.

دبیر اتاق تعاون سمنان به برنامه‌ها و اقدامات انجام شده برای جلب مشارکت تعاونی‌ها اشاره و

اظهار می‌کند: به منظور آشنایی مدیران با نحوه حسابرسی‌ها، بر آورد هزینه‌ها و ارتباط با اداره کل مالیاتی استان، چند سمینار برگزار کردیم و هیات‌های داوری اتاق را برای رفع اختلاف میان اعضا و مستحکم شدن پایه‌های تعاونی‌ها فعال کردیم.

وی معتقد است: برای تغییر در سیستم، باید فرهنگ‌سازی صورت بگیرد و کارشناسان متخصص و کارآموده را در اختیار ادارات کل و اتاق‌ها قرار بدهند. در غیر این صورت، نمی‌توان برنامه‌ها و سیاست‌های تبیین شده را به درستی اجرایی کرد.

رشد کیفی اتاق‌های تعاون و تامین نیازهای اولیه آنها

حصول و دستیابی به تمام برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های تبیین شده در جهت رشد کیفی اتاق‌های تعاون و تامین نیازهای اولیه آنها، مستلزم شناسایی چالش‌های موجود، بررسی نقاط ضعف و قوت اتاق‌ها و اصلاح و رفع آنهاست.

در این باره دبیر اتاق تعاون همدان معتقد است: اتاق‌های تعاون را نمی‌توان از بخش تعاون جدا دانست و اگر مشکلی در این بین باشد به بخش تعاون هم مربوط می‌شود. گاهی وجود برخی مشکلات کمبود سرمایه و نقدینگی مانع از دیده شدن عملکرد مثبت و سازنده اتاق‌های تعاون می‌شود.

به گفته او تعامل بین وزارت تعاون، صندوق و اتاق تعاون موفقیت و امتیاز بزرگی برای تعاونی‌ها و اتاق‌های سراسر کشور است و بی شک تقویت بیشتر اتاق‌ها و ارتباط دفاتر و اتحادیه‌ها با یکدیگر، در حل سریع و پیگیرانه موانع و مشکلات بخش تعاونی موثر خواهد بود.

رشیدی به تاسیس کمیته‌های بحران در استان‌ها اشاره کرده و می‌گوید: علیرغم آنکه سیاست‌گذاری دولت و برنامه‌ریزی‌هایی که در آینده صورت گرفته مبتنی بر تشکیل شرکت‌های تعاونی اشتغالزاست و اعتبارات قابل توجهی نیز در این زمینه تخصیص داده شده است اما نگهداری، حفظ و احیای تعاونی‌های راكد و غیرفعال اصل بسیار مهمی در بخش تعاون است و انتظار می‌رود با تشکیل این کمیته‌ها ساماندهی تعاونی‌های غیر فعال در اولویت قرار بگیرد.

وی در عین حال ادامه می‌دهد: با ابلاغیه‌ای که مقام معظم

رهبری نسبت به سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به سران سه قوه اعلام فرمودند در نهایت می‌توانیم با دید خوشبینانه به قضیه نگاه کنیم؛ زیرا با روح تازه‌ای که در کالبد تعاونی‌ها دمیده شده و اثراتی که ابلاغیه اخیر به دنبال داشته باید نسبت به آینده روشن اتاق‌های تعاون امیدوار بود.

دبیر اتاق تعاون سمنان هم در ارزیابی نقاط قوت و ضعف و مشکلات پیش روی اتاق‌های تعاون این طور بیان می‌کند: با توجه به آنکه هزینه‌های اتاق‌های

اتاق‌های تعاون وظایفی

نظیر صدور کارت

بازرگانی، داوری، رفع

اختلاف میان اعضا و

تعاونی‌ها، ارائه خدمات

مشاوره‌ای و حقوقی،

حسابرسی و دفاع از حقوق

تعاونی را بر عهده دارند.

تعاون از محل دریافت حق عضویت اعضا یا صدور و تمدید کارت بازرگانی و ارائه خدمات به تعاونی‌ها تمدید می‌شود در مواقع بروز بحران به ویژه شرایطی که شرکت‌های تعاونی با بحران مالی مواجهند اتاق‌ها به مشکل بر می‌خورند.

عباسی خاطر نشان می‌کند: در چنین شرایطی شرکت‌های تعاونی حتی حاضر به پرداخت ۵۰ هزار تومان حق عضویت سالانه خود هم نیستند و برای پرداخت این رقم مشکل دارند. ضمن آنکه متقاضی کارت بازرگانی هم وجود ندارد و در این حالت اتاق‌ها کاملاً از نظر بودجه فلج می‌شوند.

وظایفی که در اساسنامه برای اتاق‌های تعاون

تعریف شده قدرت اجرایی لازم را ندارد

به باور دبیر اتاق تعاون ساوه وظایف پیش بینی شده در اساسنامه مبهم است و نیاز به بازنگری و اصلاح دارد. کما اینکه وزیر تعاون چالش‌ها و پتانسیل‌های بخش تعاون را به خوبی شناسایی کرده و در زمان اندکی که می‌گذرد تصمیمات ارزشمند و موثری را اتخاذ کرده‌اند.

خواسته‌ها و انتظارات اتاق‌های تعاون چیست؟

اتاق تعاون ایران سالیانه بودجه‌ای را برای تجهیز اتاق‌ها به امکانات نرم افزاری و سخت افزاری پیش بینی کند. دبیر اتاق تعاون سمنان از اتاق تعاون مرکزی خواسته است تا سالیانه بودجه‌ای را به اتاق‌های تعاون فعال و سودده اختصاص بدهند.

عباسی نیز بر ضرورت بازنگری اساسنامه اتاق‌های تعاون تاکید کرده و می‌گوید: اساسنامه اتاق‌ها دارای یکسری ضعف‌ها و مشکلات است و در آن ابهاماتی به چشم می‌خورد. اساسنامه می‌گوید اتاق‌ها درصدی از میزان سود خود را به اتاق تعاون مرکزی بدهند. متأسفانه بودجه قابل قبولی برای اتاق تعاون مرکزی در نظر گرفته نشده که برای تجهیز اتاق‌های تعاون استان‌ها اختصاص بدهند. لذا از اتاق تعاون مرکزی انتظار داریم که در چارچوب اساسنامه برای تجهیز اتاق‌ها به امکانات سخت افزاری و نرم افزاری سالیانه بودجه‌ای را در اختیار اتاق‌های تعاون فعال قرار بدهند.

این در حالی است که معاون اتاق تعاون ایران پیشتر اعلام کرده بود که با کمک و تخصیص اعتباری که در اختیار اتاق تعاون مرکزی گذاشته شده هم اکنون اتاق‌های تعاون همه استان‌ها صاحب ساختمان مستقل شده‌اند در صورتی که قبلاً در ساختمان ادارات کل تعاون مستقر بودند!

دبیر اتاق تعاون همدان نگهداری و احیای تعاونی‌های راگدو نیمه فعال را اصل بسیار مهمی در حیات بخش تعاون عنوان کرده و می‌گوید: رسیدگی به بحران تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها باید هر هفته به طور مستمر پیگیری شود و ما امیدواریم با حمایت‌های مسئولان بخش تعاون پویایی و رونق فعالیت تعاونی‌های غیرفعال را شاهد باشیم.

دبیر اتاق تعاون ساوه با پویاتر دیدن اتاق‌های تعاون خواستار تفویض اختیار وظایف اتاق‌های تعاون شده و می‌افزاید: متأسفانه برنامه‌ریزی‌ها به خاطر نبود بودجه و نیروهای انسانی کارآمد اغلب اجرایی نمی‌شود به همین خاطر مسوولان هر چه سریع‌تر اصلاحات قانونی مورد نیاز را برای اجرایی شدن برنامه‌ها اعمال کنند.

وی در عین حال خاطر نشان می‌کند: علیرغم آنکه دولت‌ها همواره به وزارت تعاون به چشم یک وزارتخانه تحمیلی نگاه کرده‌اند و این وزارتخانه از نظر بودجه‌ای سختی‌ها و مشکلات بسیاری را متحمل شده، ولی باعث افتخار است که وزیری با برنامه و آگاه در این زمینه تفویض اختیار کرده و به شناسایی بخش تعاونی پرداخته است، تنها انتظار ما این است که دولت از نظر تخصیص بودجه و در اختیار گذاشتن نیروی انسانی متخصص بخش تعاون را مورد حمایت و مساعدت خود قرار بدهد.

تیمی قوی برای شناسایی بازارهای جهانی و عرضه محصولات تعاونی‌ها تشکیل شود

دبیر اتاق تعاون ساوه همچنین با اشاره به پتانسیل بالای تعاونی‌های صادراتی اظهار می‌کند: علیرغم وجود ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالا صادراتی و وارداتی در تعاونی‌های تولیدی، صادراتی و خدماتی اما اکثریت آنها از وجود بازارهای خارجی و پتانسیل‌های آن سوی مرزها بی‌اطلاعند لذا درخواست ما این است که تیمی قوی برای شناسایی بازارهای جهانی تشکیل شود تا با آنالیز دقیق هر منطقه جغرافیایی و بازاریابی مناسب، مطابق با استانداردهای جهانی زمینه عرضه محصولات تعاونی‌ها فراهم شود. این امکان موجب می‌شود تا هر استانی هیات تجاری خود را برای بازدید و تعامل تجاری با کشورهای خارجی آماده کند و توسعه صادرات غیرنفتی به طور جدی

در دستور کار قرار بگیرد.

دبیر کل اتاق تعاون مرکزی برای حضور بیشتر تعاونی‌های صادراتی در عرصه بین‌المللی از شناسایی اتحادیه‌ها و تعاونی‌های صادراتی که حضور فعال و چشمگیری در عرصه صادرات دارند خبر داده و اعلام کرده بود: با توجه به اینکه اتاق تعاون عضو اتحادیه بین‌المللی تعاون است از طریق ارتباط با کشورها و تعاونی‌های مختلف، زمینه رقابت و گسترش توسعه صادرات فراهم شده است.

رسیدگی به بحران تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها باید هر هفته به طور مستمر پیگیری شود و ما امیدواریم با حمایت‌های مسئولان بخش تعاون پویایی و رونق فعالیت تعاونی‌های غیرفعال را شاهد باشیم.